

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.4.3>

УДК 351.861

А. Л. Помаза-Пономаренко,

д. держ. упр., старший дослідник, начальник наукового відділу проблем державної безпеки, Навчально-науково-виробничий центр Національного університету цивільного захисту України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5666-9350>

Д. В. Тарадуда,

к. техн. н., доцент, заступник начальника кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт, Національний університет цивільного захисту України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9167-0058>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ Й ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

A. Pomaza-Ponomarenko,

Doctor of Sciences in Public Administration, Senior Researcher, Head of the Scientific Department for State Security Problems, Training Research and Production Centre of National University of Civil Protection of Ukraine

D. Taraduda,

PhD in Technical Science, Associate professor, Deputy Head of Department of Organization and Technical Support of Emergency Rescue Works, National University of Civil Protection of Ukraine

ENSURING THE STABILITY OF THE SYSTEM OF STATE REGULATION OF INCREASED DANGER FACILITIES AND CRITICAL INFRASTRUCTURE FACILITIES

Обґрунтовано структуру інституціонального середовища державного регулювання у сфері критичної інфраструктури та об'єктів підвищеної небезпеки в Україні. Аналіз вітчизняного законодавства у сфері цивільної безпеки дав змогу виявити змістовну диференціацію понять «об'єкти критичної інфраструктури» і «об'єкти підвищеної небезпеки». Аргументовано визначення спільних і відмінних ознак створення та експлуатації зазначених об'єктів. Наполягається, що об'єкти критичної інфраструктури мають більш широкий спектр охоплення та не всі з них передбачають використання, зберігання, транспортування тощо небезпечних речовин, що характерно для об'єктів підвищеної небезпеки. Авторські рекомендації щодо змістовно-теоретичної характеристики об'єктів підвищеної небезпеки й об'єктів критичної інфраструктури представлено схематично. Розгляд європейської правової бази у сфері ідентифікації та обліку об'єктів підвищеної небезпеки дозволив з'ясувати, що в країнах ЄС прийнято Директиву Севезо III, у межах якої звужено перелік об'єктів підвищеної небезпеки. Порівняння кількості таких об'єктів у країнах ЄС і в Україні дозволило встановити, що на вітчизняних теренах кількість об'єктів підвищеної небезпеки значно перевищує кількість цих об'єктів у ЄС. Конкретизовано, що імплементація на вітчизняних теренах Директиви Севезо III покликана зменшити кількість об'єктів підвищеної небезпеки. Крім того, у дослідженні акцентовано на різниці між об'єктами критичної інфраструктури та підвищеної небезпеки, що полягає у веденні реєстрів таких об'єктів. Реєстр об'єктів критичної інфраструктури є відкритим у доступі стосовно отримання інформації, що не дестабілізувати стійкість їх функціонування. Визнано, що реєстр об'єктів критичної інфраструктури є свідченням переходу до надання державних послуг у цифровому вигляді у сфері цивільної безпеки. Наполягається на важливості визначення перспективних шляхів цифровізації розвитку інституціонального середовища державного регулювання України у сфері цивільної безпеки.

The structure of the institutional environment of state regulation in the field of critical infrastructure and objects of increased danger in Ukraine is substantiated.

The analysis of domestic legislation in the field of civil security made it possible to reveal meaningful differentiation of the concepts of "objects of critical infrastructure" and "objects of increased danger". The definition of common and distinctive features of the creation and exploitation of the specified objects is argued. It is insisted that critical infrastructure objects have a wider range of coverage and not all of them involve the use, storage, transportation, etc. of hazardous substances, which is characteristic of high-risk objects. The author's recommendations regarding the content-theoretical characterization of objects of increased danger and objects of critical infrastructure are presented schematically. A review of the European legal framework in the field of identification and accounting of high-risk objects made it possible to find out that EU countries have adopted the Sevezo III Directive, which narrows the list of high-risk objects. A comparison of the number of such objects in the EU countries and in Ukraine made it possible to establish that the number of high-risk objects on the domestic territory significantly exceeds the number of these objects in the EU. It is specified that the implementation of the Sevezo III Directive on the domestic territory is intended to reduce the number of objects of increased danger. In addition, the research focuses on the difference between critical infrastructure objects and high-risk ones, which consists in keeping registers of such objects. The register of critical infrastructure objects is open in access to obtain information that does not destabilize the stability of their functioning. It is recognized that the registry of critical infrastructure objects is evidence of the transition to the provision of public services in a digital form in the field of civil security. Emphasizes the importance of identifying promising ways of digitalization of the development of the institutional environment of state regulation of Ukraine in the field of civil security.

Ключові слова: *система державного регулювання, публічне управління, забезпечення стійкості, об'єкти підвищеної небезпеки, критична інфраструктура, службова-бойова діяльність, правопорядок, цивільний захист, національна безпека, попередження надзвичайних ситуацій, ризик, війна.*

***Keywords:** system of state regulation, public administration, ensuring stability, objects of increased danger, critical infrastructure, service-combat activity, law and order, civil protection, national security, emergency prevention, risk, war.*

Постановка проблеми. Основне завдання діяльності державних інститутів у сфері зниження ризиків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру полягає в забезпеченні необхідних умов для безпечної життєдіяльності населення та стійкого соціально-економічного розвитку країни, з урахуванням планів реалізації економічних та інфраструктурних проектів. Умови сьогоденної ситуації в Україні вимагають приділення особливої уваги розвитку теорії ризиків виникнення надзвичайних і кризових ситуацій, кількість яких збільшується через повномасштабну агресію РФ. Це, у свою чергу, збільшує тиск на працівників сектору безпеки України, які здійснюють службово-бойову діяльність у надскладних умовах із урахуванням норм міжнародного гуманітарного права. У той же час, набувають актуальності питання, пов'язані з вчасним попередженням надзвичайних ситуацій, що можливо за допомогою впровадження комплексного моніторингу й управління такими ситуаціями. Система такого управління у своїй основі повинна мати міцний науково-методичний фундамент, а зміст її має бути спрямований на набуття глибоких знань та вироблення практичних навичок та умінь діяти у різних ситуаціях [9; 10; 11; 18]. Усе це визначає актуальність обраної проблематики дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика публічного управління щодо формування публічної (громадської, цивільної) безпеки є предметом як вітчизняних, так і зарубіжних учених В. Андронova, К. Белікова, Л. Берга, О. Бойко, А. Воденичарова, С. Калояннідіса, Е.Дж. Кіршнера, Н. Клименко, Ю. Ключки, О. Крюкова, О. Лещенко, П. Махортова, О. Подскальної, С. Потерійка, В. Терент'євевої, О. Твердохліба, В. Чжу, М. Хойтинк та ін. [1; 2; 3; 5; 6; 7; 8; 13; 16].

При цьому учені О. Григоренко, Ю. Ключка та С. Гарбуз дослідили

питання класифікації об'єктів підвищеної небезпеки з урахуванням імплементації Директиви Севезо III на території України та провели порівняння кількості ОПН в країнах – членах ЄС, оцінку параметрів надзвичайної ситуації техногенного характеру, що можуть виникнути на об'єктах з наявними ємностями зі стиснутим природним газом [3; 17].

Пріоритети формування реєстру об'єктів критичної інфраструктури та потенційно небезпечних об'єктів розглядали С. Іванюта, О. Ігнат'єв, О. Крюков та ін. [5]. Учені визначили пріоритетні напрями діяльності центральних органів виконавчої влади щодо відпрацювання заходів із правового й організаційного забезпечення формування Реєстру об'єктів критичної інфраструктури та потенційно небезпечних об'єктів, а також порядку їхнього обліку [6].

Група науковців М. Зоря, Р. Шевченко, О. Яцуха та ін. [7; 16] досліджували питання ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів України на засадах ризик-орієнтованого підходу. На нашу думку, ризик-орієнтований підхід може бути використаний і в нових умовах роботи з об'єктами підвищеної небезпеки (а саме таке термінологічне визначення законодавець визнав більш сучасним і застарілою відповідно терміноконструкцію «потенційно небезпечні об'єкти»), зокрема в напрямі їх ідентифікації.

Дослідник В. Андрейцев проаналізував чинне законодавство України у сфері визнання суб'єктів господарської діяльності як власників об'єктів підвищеної небезпеки. Це дозволило автору уточнити визначення таких об'єктів, навівши характеристику суб'єктної діяльності, пов'язаної з їх експлуатацією [1].

Особливості методичного забезпечення антитерористичної захищеності об'єктів критичної інфраструктури у США обґрунтували Б. Леонов, Р. Шостакта та В. Серьогін, які запропонували заходи з удосконалення методичного забезпечення антитерористичної захищеності об'єктів критичної інфраструктури України [8].

Варто зауважити, що значна частина проаналізованих наукових

розробок вітчизняних учених ґрунтується на чинній на той час нормативній базі з питань ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки. Однак постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки» [2; 5] втратила чинність. Крім того, складності ситуації додає повномасштабна агресія РФ, вплив якої спрямований на дестабілізацію ситуації в Україні та руйнування її критичної інфраструктури та об'єктів підвищеної небезпеки. У цьому контексті набувають важливості дослідження щодо змістовної характеристики об'єктів критичної інфраструктури та підвищеної небезпеки, попередження надзвичайних ситуацій на цих об'єктах й уточнення розрахунків їхньої ідентифікації, що має бути враховано в чинному законодавстві України. Саме на питаннях практичного впровадження нових підходів до ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки та внесення змін до чинного законодавства наголошено у цьому дослідженні.

Постановка завдання. Метою статті є визначення механізмів забезпечення стійкості системи державного регулювання об'єктів підвищеної небезпеки.

Виклад основного матеріалу. Аналіз чинного законодавства в Україні дає підстави стверджувати, що має місце правова змістовна диференціація понять «об'єкти критичної інфраструктури» і «об'єкти підвищеної небезпеки» (рис. 1). У цьому контексті виявлено, що вітчизняний законодавець створив базис для функціонування інституціонального середовища державного регулювання у сфері національної безпеки загалом і цивільної безпеки зокрема. Цей базис передбачає розробку та впровадження нормативно-правової бази в такій сфері, організацію й управління її належного функціонування тощо.

Рис. 1. Змістова характеристика понять «об'єкти критичної інфраструктури» і «об'єкти підвищеної небезпеки»

Джерело: авторська розробка.

Розгляд положень законодавства у сфері ідентифікації й експлуатації об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів підвищеної небезпеки [14; 15] дає підстави стверджувати, що ці об'єкти функціонують паралельно, але частина одних входить до складу інших.

Згідно з ст. 8 Закону України «Про критичну інфраструктуру» (2021 р.) віднесення об'єктів до критичної інфраструктури здійснюється за сукупністю критеріїв, що визначають їх соціальну, політичну, економічну, екологічну значущість для забезпечення оборони країни, безпеки громадян, суспільства,

держави і правопорядку, зокрема для *реалізації життєво важливих функцій та надання життєво важливих послуг, свідчать про існування загроз для них, можливість виникнення кризових ситуацій через несанкціоноване втручання в їх функціонування, припинення функціонування, людський фактор чи природні лиха, тривалість робіт для усунення таких наслідків до повного відновлення штатного режиму* [14]. До таких критеріїв законодавець відносить: 1) виконання функцій із забезпечення життєво важливих національних інтересів; 2) існування викликів і загроз, що можуть виникати щодо об'єктів критичної інфраструктури; 3) ймовірність завдання значної шкоди нормальним умовам життєдіяльності населення; 4) уразливість таких об'єктів, тяжкість можливих негативних наслідків, внаслідок чого буде заподіяна значна шкода здоров'ю населення, державному суверенітету (зниження обороноздатності, дискредитація іміджу країни, дестабілізація системи державного управління та унеможливлення виконання державою своїх функцій); 5) масштабність негативних наслідків для держави, які впливають на діяльність стратегічно важливих об'єктів для кількох секторів життєзабезпечення; 6) тривалість ліквідації таких наслідків та дія подальшого негативного впливу на інші сектори держави; 7) вплив на функціонування суміжних секторів критичної інфраструктури [14, ч. 3 ст. 8]. Відповідно до ч. 2 ст. 13, ст. 17 і ст. 19 аналізованого закону формування та реалізацію державної політики в окремих секторах критичної інфраструктури здійснюють *секторальні та функціональні органи* у сфері захисту критичної інфраструктури відповідно до визначених законом повноважень [14].

Рівно за 20 років до того парламентарі прийняли Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (2001 р.), у якому визначили, що *об'єкт підвищеної небезпеки* – це єдиний майновий комплекс підприємства, який включає будь-які будівлі, виробництва, окреме обладнання та *джерела небезпеки*, розташовані в межах території такого об'єкта, який за результатами ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки вважається об'єктом підвищеної небезпеки відповідного класу [15, п. 7 ст. 1]. При цьому джерелом небезпеки є

установки, сховища тощо, в яких тимчасово або постійно використовується, переробляється, виготовляється, транспортується, зберігається одна або декілька небезпечних речовин чи категорій речовин або їх суміш [15, п. 3 ст. 1].

Аналіз законодавчих визначень понять «об'єкти критичної інфраструктури» і «об'єкти підвищеної небезпеки» дав змогу наполягати на виокремленні спільних та відмінних ознак цих понять. Уважаємо, що спільним для них є те, що апріорі ці об'єкти можуть становити потенційну небезпеку для життя та здоров'я людей, а також для територій. Крім того, спільним для об'єктів критичної інфраструктури та підвищеної небезпеки є те, що вони можуть належати до різних форм власності: державної (наприклад, об'єкти енергетичної інфраструктури); комунальної (об'єкти водовідведення та водопостачання, охорона здоров'я); приватної (хімічна промисловість, транспортне забезпечення) [4, п. 2; 14, ст. 9].

У той же час, не всі об'єкти критичної інфраструктури передбачають застосування небезпечних речовин, що віднесені до певного класу речовин, які використовуються на об'єктах підвищеної небезпеки. І навпаки, експлуатація не всіх об'єктів підвищеної небезпеки спрямована на реалізацію життєво важливих функцій та надання життєво важливих послуг (як-то притаманно для об'єктів критичної інфраструктури).

У продовження також підкреслимо, що обшир сфер експлуатації об'єктів критичної інфраструктури, є більшим, ніж в об'єктів підвищеної небезпеки (рис. 2). Власне кажучи, об'єкти критичної інфраструктури відзначаються їх соціальною, політичною, економічною, екологічною значущістю для забезпечення оборони країни, безпеки громадян, суспільства, держави і правопорядку, зокрема для реалізації життєво важливих функцій та надання життєво важливих послуг [14, ч. 2 ст. 8].

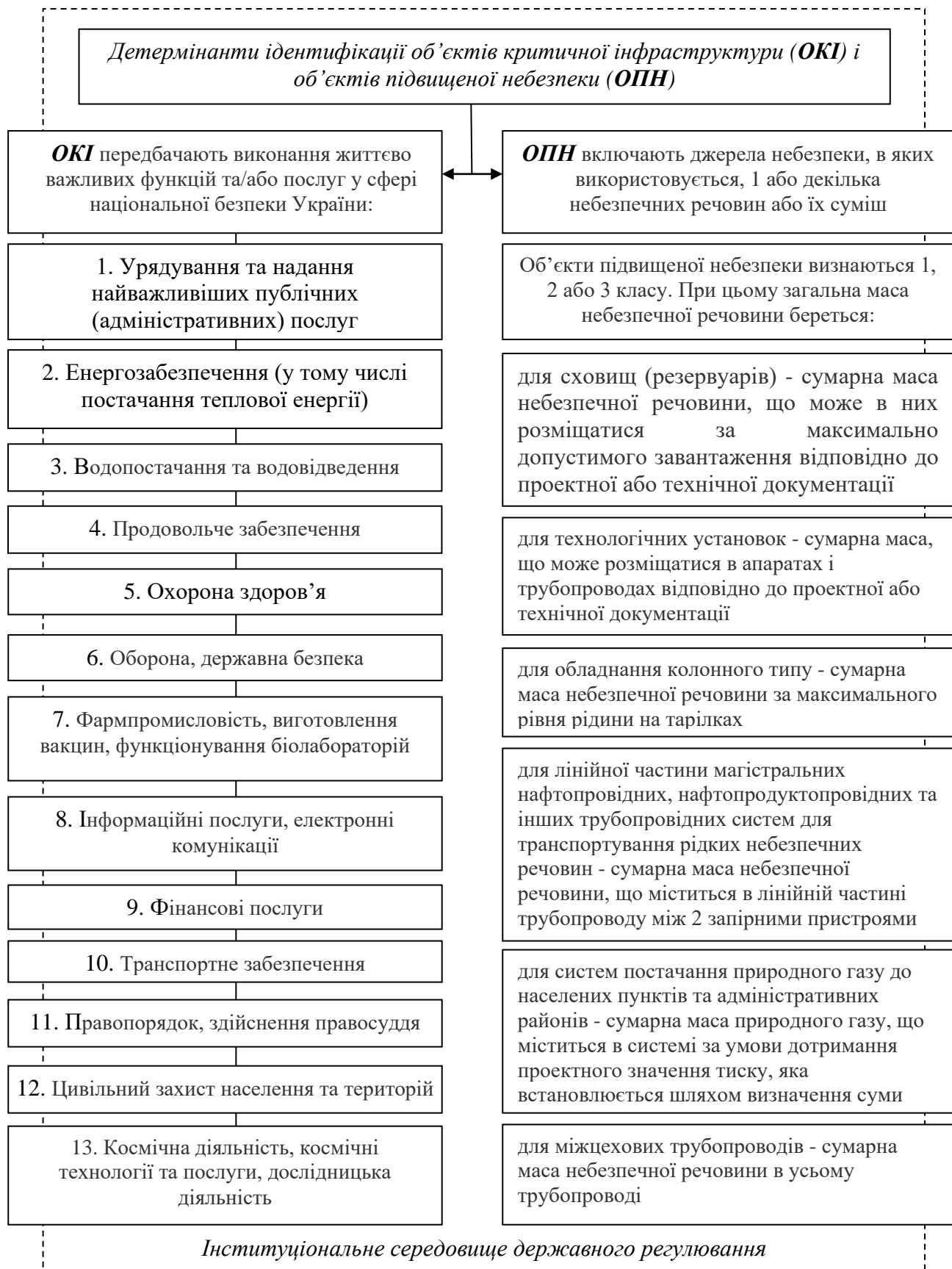

Рис. 2. Детермінанти ідентифікації об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів підвищеної безпеки

Джерело: складено на підставі [4; 14; 15].

04.07.2012 року Директивою Севезо III було розширено перелік підприємств, об'єктів і видів діяльності, на які не поширюється її дія (військові підприємства; об'єкти видобувних галузей промисловості; транспортування небезпечних речовин, зокрема магістральними трубопроводами; морська розвідка і розробка корисних копалин, включаючи вуглеводні; зберігання газу на підводних морських майданчиках і майданчиках, на яких проводять розвідку та розробку корисних копалин; звалища відходів, включаючи підземне зберігання відходів тощо) [17].

У табл. 1 наведено для порівняння кількість об'єктів підвищеної небезпеки в країнах ЄС. Очевидно, що в них кількість таких об'єктів у десятки разів менша, ніж в Україні. Це пояснюється особливостями закордонної правової бази, якою передбачено визначення порогових мас небезпечних речовин з урахуванням відстаней до елементів селитебної території або промислових об'єктів. На сьогодні в Україні функціонує понад 1800 об'єктів, на яких зберігається або використовується у виробничій діяльності більше 283 тис. тонн сильнодіючих отруйних речовин, у тому числі – 178,4 тис. тонн аміаку, із них 5,613 тис. тонн – на об'єктах з холодильними установками [9; 19].

Таблиця 1. Кількість об'єктів, які підлягають декларуванню безпеки у деяких країнах ЄС, та їх частка серед об'єктів промисловості

Параметр	Країна-членЄС									
	Бельгія	Данія	ФРН	Греція	Іспанія	Франція	Італія	Нідерланди	Фінляндія	Швеція
Кількість об'єктів, які підлягають декларуванню безпеки	137	23	815	108	216	626	474	174	80	133
Частка, серед об'єктів промисловості, %	4	1	26	3	7	19	14	5	2	4

Джерело: складено на підставі [2; 3; 9; 19].

Варто відзначити, що ідентифікація об'єкта підвищеної небезпеки – це процедура, за результатами виконання якої цей об'єкт вважається об'єктом

підвищеної небезпеки відповідного класу [15]. Важливим етапом вдосконалення вітчизняного законодавства стосовно об'єктів підвищеної небезпеки стало ухвалення постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки», якою, зокрема, приведено у відповідність із законодавством Європейського Союзу нормативи порогових мас небезпечних речовин і процедуру ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки [4].

Запроваджений у 2022 році в Україні розподіл об'єктів підвищеної безпеки на три класи дає змогу врахувати вимоги Директиви Севезо III не тільки для об'єктів, аварія на яких може становити значну загрозу, у тому числі на транскордонному рівні. Імплементация на вітчизняних теренах вимог Директиви Севезо III за попередніми розрахунками має покликано забезпечити зменшення кількості підприємств на території України, що підпадають під контроль за загрозами небезпек, до 15% від кількості таких об'єктів на час внесення змін до чинного законодавства [5].

До 2022 року облік потенційно небезпечних об'єктів здійснювався Департаментом страхового фонду документації Державної архівної служби України. Наразі ж реєстр об'єктів підвищеної небезпеки ведеться Державною службою України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС). У п. 28 плану Пріоритетних дій Уряду на 2023 рік визначено, що ДСНС визначено завдання запровадження до липня 2023 року Державного електронного реєстру об'єктів підвищеної небезпеки, зокрема з використанням програмного засобу «Гід з державних послуг». Це має уможливити втручання контролюючого органу в процес автоматичного обрахування показників небезпеки під час проведення ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки. Унаслідок виконання зазначеного завдання повинні з'явитися також додаткові адміністративні послуги щодо: віднесення об'єкта до об'єктів підвищеної небезпеки відповідного класу з присвоєнням відповідного номера в Державному електронному реєстрі цих об'єктів; виключення їх з Державного електронного реєстру [4; 5; 13; 15].

Погоджуємося з ученими [1; 5; 6], що важливості набувають питання щодо оперативного й ефективного реагування на надзвичайні ситуації. Це має стати надалі напрямами досліджень, зокрема щодо вдосконалення механізму визначення та затвердження політики запобігання аваріям на об'єктах підвищеної небезпеки; її змісту, порядку розроблення, перегляду, а також оцінки ефективності; запровадження страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно аваріями на цих об'єктах; вжиття комплексу заходів для досягнення необхідного зниження пожежних ризиків від найбільш небезпечних джерел на рівні нормативу прийняттого ризику в розвинених країнах.

Завданням України є здійснення переходу до надання державних послуг у цифровому вигляді в різних векторах сферах суспільної життєдіяльності, у т.ч. у цивільної безпеки. У 2021 році було оновлено нормативно-правову базу щодо створення Державного електронного реєстру об'єктів підвищеної небезпеки [15]. Однак наразі дані щодо стану ведення такого реєстру відсутні. Це зумовлено тим, що частина такої інформації стосується об'єктів підвищеної небезпеки, власниками яких є Міноборони України.

Згідно зі ст. 11 Закону України «Про критичну інфраструктуру» [14] має здійснюватися ведення Реєстру об'єктів критичної інфраструктури. У ч. 2 ст. 11 також визначено, що збирання, узагальнення, попередній аналіз даних щодо об'єктів критичної інфраструктури та пропозиції щодо включення таких об'єктів до Реєстру в межах визначених секторів здійснюються секторальними органами у сфері захисту критичної інфраструктури. Відповідно до Порядку ведення цього реєстру його власником є держава в особі уповноваженого органу у сфері захисту критичної інфраструктури України [12, п. 4]. Користувачами цього реєстру є суб'єкти національної системи захисту критичної інфраструктури [12, п. 6]. Інформація про об'єкти критичної інфраструктури, що міститься в реєстрі, є відкритою, загальнодоступною та безоплатною, крім інформації з обмеженим доступом [12, п. 9]. До останньої належать такі відомості: До інформації з обмеженим доступом у реєстрі

віднесено: 1) назву об'єкта критичної інфраструктури; 2) категорії критичності; 3) дату останнього оновлення інформації про об'єкт критичної інфраструктури в Реєстрі; 4) дату затвердження паспорта безпеки на об'єкт критичної інфраструктури; 5) адресу місцезнаходження об'єкта критичної інфраструктури, кадастровий (кадастрові) номер (номери) тощо [12, п. 13]. Такі обмеження щодо використання інформації аналізованого реєстру введено з огляду на важливість забезпечення системи безпеки. Уважаємо, що даний реєстр об'єктів критичної інфраструктури є свідченням переходу до надання державних послуг у цифровому вигляді у сфері цивільної безпеки.

Висновки. Проведене дослідження положень фундаментальної науки та чинної правової бази України та ЄС дає змогу зробити такі висновки:

1. Виявлено, що у вітчизняному законодавстві у сфері цивільної безпеки має місце змістовна диференціація понять «об'єкти критичної інфраструктури» і «об'єкти підвищеної небезпеки». Розгляд цих понять дозволив визначити спільні та відмінні ознаки зазначених об'єктів. При цьому наполягається, що об'єкти критичної інфраструктури мають більш ширший спектр охоплення й не всі з них передбачають використання, зберігання, транспортування тощо небезпечних речовин. Акцентовано, що останнє є відмінною ознакою саме експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки. З метою більшої наглядності наданих авторський рекомендацій щодо змістовно-теоретичної характеристики об'єктів підвищеної небезпеки й об'єктів критичної інфраструктури представлено схематично.

2. Аналіз європейської правової бази у сфері ідентифікації та обліку об'єктів підвищеної небезпеки дозволив з'ясувати, що в країнах ЄС прийнято Директиву Севезо III, у межах якої звужено перелік об'єктів підвищеної небезпеки. Порівняння кількості таких об'єктів у країнах ЄС і в Україні дозволило встановити, що на вітчизняних теренах кількість об'єктів підвищеної небезпеки значно перевищує кількість цих об'єктів у ЄС. Конкретизовано, що імплементація на вітчизняних теренах Директиви Севезо III покликана зменшити кількість об'єктів підвищеної небезпеки.

3. Різниця між об'єктами критичної інфраструктури та підвищеної небезпеки полягає також у веденні реєстрів таких об'єктів. Реєстр об'єктів критичної інфраструктури є відкритим у доступі стосовно отримання інформації, що не дестабілізувати стійкість їхнього функціонування. Уважаємо, що реєстр об'єктів критичної інфраструктури є свідченням переходу до надання державних послуг у цифровому вигляді у сфері цивільної безпеки. Акцентовано, що новації цифровізації також стосуються створення та ведення реєстру об'єктів підвищеної небезпеки в Україні. У той же час, особливості стану функціонування останнього реєстру вказують на те, що він є більш закритим для аналізу й отримання інформації. З огляду на це вважаємо, що перспективи подальших досліджень можуть бути пов'язані з визначенням перспектив розвитку інституціональної системи державного регулювання у сфері цивільної безпеки з позиції дієвого використання технологій цифровізації. Це необхідно здійснювати з огляду на актуальність вчасного й науково обґрунтованого визначення попередження надзвичайних ситуацій на об'єктах критичної інфраструктури та підвищеної небезпеки.

Література

1. Андрейцев В.В. Суб'єктний склад діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки: господарсько-правові аспекти // Економіка та право. 2019. № 3. С. 39–48.
2. Бойко О.А. Об'єкти підвищеної небезпеки: упровадження вдосконалених підходів до їх ідентифікації // Цивільний захист та пожежна безпека. 2023. № 1 (15). С. 83–91.
3. Григоренко О.М., Ключка Ю.П., Гарбуз С.В. Класифікація об'єктів підвищеної небезпеки з урахуванням імплементації Директиви Севезо III на території України // Попередження надзвичайних ситуацій. 2017. № 25. С. 14–21.
4. Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки : постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2022 р. № 1030. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2022-%D0%BF#Text/>.

5. Домбровська С.М., Шведун В.О., Крюков О.І., Ігнат'єв О.М. Державна політика у сфері моніторингу стану потенційно небезпечних об'єктів: монографія. Харків: «Діса плюс», 2023. 240 с.

6. Іванюта С.П. Пріоритети формування реєстру об'єктів критичної інфраструктури та порядку їх обліку // Стратегічні пріоритети. 2018. № 3–4 (48). С. 26–35.

7. Кірочкін О.Ю., Мурін М.М., Тютюник В.В., Шевченко Р.І. Оцінка багатокритеріальної методики аналізу хімічно небезпечного стану об'єктів та регіонів України // Проблеми надзвичайних ситуацій. 2007. № 6. С. 62–73.

8. Леонов Б.Д., Шостак Р.М., Серьогін В.С. Розвиток методичного забезпечення антитерористичної захищеності об'єктів критичної інфраструктури (на прикладі США) // Інформація і право. 2020. № 3(34). С. 88–95.

9. Помаза-Пономаренко А.Л., Мороз С.А. Цивільний захист як сфера забезпечення національної безпеки України // Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів ХХІ століття : Матеріали Всеукр. науково-прак. конф. (07-08.12.2023 р., м. Житомир). С. 305–308.

10. Помаза-Пономаренко А.Л., Тарадуда Д.В. Механізми забезпечення цивільної безпеки України: аспекти попередження НС на об'єктах військово-промислового комплексу // Публічне адміністрування та національна безпека. 2024. № 3 (44). <https://www.inter-nauka.com/issues/administration2024/3/9732>.

11. Помаза-Пономаренко А.Л., Тарадуда Д.В., Порока С.Г. Організаційно-правові засади імплементації Механізму цивільного захисту ЄС в Україні в контексті гарантування національної безпеки // Державне будівництво: електронний журнал. 2023. № 2 (34). С. 67-79.

12. Порядок ведення Реєстру об'єктів критичної інфраструктури, включення таких об'єктів до Реєстру, доступу та надання інформації з нього : постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2023 р. № 415. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/415-2023-%D0%BF#n15>.

13. Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.03.2023 р. № 221-р. URL : [https:// www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-priorytetnykh-dii-uriadu-na-2023-rik- 221r-140323](https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-priorytetnykh-dii-uriadu-na-2023-rik-221r-140323).

14. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16.11.2021 р. № 1882-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text>.

15. Про об'єкти підвищеної небезпеки : Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>.

16. Яцух О.В., Зоря М.В., Мохнатко І.М. Ідентифікація потенційно-небезпечних об'єктів України на засадах ризик-орієнтованого підходу // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. 2022. Т. 89. № (II) 1. С. 79–88.

17. Directive 2012/18/EU of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on the control of major-accident hazards involving dangerous substances, amending and subsequently repealing Council Directive 96/82/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2012/18/oj>.

18. Pomaza-Ponomarenko A., Taraduda D., Leonenko N., Poroka S., Sukhachov M. Ensuring the safety of citizens in times of war: aspects of the organization of civil defense // AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. 2024. Vol. 14. Issue 1. Pp. 216–220.

19. Popov O., Taraduda D., Sobyna V., Dement M., Pomaza-Ponomarenko A. (2020). Emergencies at Potentially Dangerous Objects Causing Atmosphere Pollution: Peculiarities of Chemically Hazardous Substances Migration. Systems, Decisions and Control in Energy I. Studies in Systems, Decision and Control. Switzerland: Springer International Publishing AG. Vol. 298. P. 151–163.

References

1. Andreytsev, V.V. (2019), “Subject composition of activities related to objects of increased danger: economic and legal aspects”, *Ekonomika ta pravo*, vol. 3, pp. 39–48.

2. Boyko, O.A. (2023), "Objects of increased danger: introduction of improved approaches to their identification", *Tsyvil'nyy zakhyst ta pozhezhna bezpeka*, vol. 1 (15), pp. 83–91.
3. Grigorenko, O.M., Klyuchka, Y.P. and Garbuz, S.V. (2017), "Classification of objects of increased danger taking into account the implementation of the Sevezo III Directive on the territory of Ukraine", *Poperedzhennya nadzvychaynykh sytuatsiy*, vol. 25, pp. 14–21.
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution "Some issues of identification of high-risk objects", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2022-%D0%BF#Text/> (Accessed 11 April 2024).
5. Dombrovska, S.M., Shvedun, V.O., Kryukov, O.I. and Ignatiev, O.M. (2023), *Derzhavna polityka u sferi monitorynhu stanu potentsiyno nebezpechnykh ob"yektiv* [State policy in the field of monitoring the state of potentially dangerous objects], Disa Plus, Kharkiv, Ukraine.
6. Ivanyuta, S.P. (2018), "Priorities of creating a register of critical infrastructure objects and the order of their accounting", *Stratehichni priorityety*, vol. 3–4 (48), pp. 26–35.
7. Kirochkin, O.Yu., Murin, M.M., Tyutyunyk, V.V. and Shevchenko, R.I. (2007), "Evaluation of the multi-criteria method of analysis of the chemically dangerous state of objects and regions of Ukraine", *Problemy nadzvychaynykh sytuatsiy*, vol. 6, pp. 62–73.
8. Leonov, B.D., Shostak, R.M. and Seryogin, V.S. (2020), "The development of methodical provision of anti-terrorist protection of critical infrastructure objects (on the example of the USA)", *Informatsiya i pravo*, vol. 3(34), pp. 88–95.
9. Pomaza-Ponomarenko, A.L. and Moroz, S.A. (2023), "Civil defense as a sphere of ensuring the national security of Ukraine", *Zbirka dopovidej na Vseukayins'koyi naukovo-praktychnij konferentsii* [Conference Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference], National University, Zhytomyr,

Ukraine, pp. 305–308.

10. Pomaza-Ponomarenko, A.L. and Taraduda, D.V. (2024), “Mechanisms for ensuring civil security of Ukraine: aspects of emergency prevention at the facilities of the military-industrial complex”, *Publichne administruvannya ta natsional'na bezpeka*, vol. 3 (44). available at: <https://www.inter-nauka.com/issues/administration2024/3/9732> (Accessed 11 April 2024).

11. Pomaza-Ponomarenko, A.L., Taraduda, D.V. and Poroka, S.G. (2023), “Organizational and legal principles of the implementation of the EU Civil Protection Mechanism in Ukraine in the context of guaranteeing national security”, *Derzhavne budivnytstvo: elektronnyy zhurnal*, vol. 2 (34), pp. 67–79.

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Resolution "The procedure for maintaining the Register of critical infrastructure objects, including such objects in the Register, accessing and providing information from it", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/415-2023-%D0%BF#n15> (Accessed 11 April 2024).

13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Resolution "On the approval of the plan of priority actions of the Government for 2023", available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-priorytetnykh-dii-uriaduna-2023-rik-221r-140323> (Accessed 11 April 2024).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021), Law of Ukraine "On critical infrastructure: Law of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (Accessed 11 April 2024).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), Law of Ukraine "On objects of increased danger", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text> (Accessed 11 April 2024).

16. Yatsukh, O.V., Zorya, M.V. and Mokhnatko, I.M. (2022), “Identification of potentially dangerous objects of Ukraine on the basis of a risk-oriented approach”, *Vyshcha osvita Ukrayiny u konteksti intehratsiyi do yevropeys'koho osvityn'oho prostoru*, vol. 89, pp. 79–88.

17. European Parliament and of the Council (2012), “Directive 2012/18/EU

of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on the control of major-accident hazards involving dangerous substances, amending and subsequently repealing Council Directive 96/82/EC”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2012/18/oj> (Accessed 11 April 2024).

18. Pomaza-Ponomarenko, A., Taraduda, D., Leonenko, N., Poroka, S. and Sukhachov, M. (2024), “Ensuring the safety of citizens in times of war: aspects of the organization of civil defense”, *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, vol. 14, issue 1, pp. 216–220.

19. Popov, O., Taraduda, D., Sobyňa, V., Dement, M. and Pomaza-Ponomarenko, A. (2020), “Emergencies at Potentially Dangerous Objects Causing Atmosphere Pollution: Peculiarities of Chemically Hazardous Substances Migration”, *Systems, Decisions and Control in Energy I. Studies in Systems, Decision and Control*, Switzerland: Springer International Publishing AG, vol. 298, pp. 151–163.

Стаття надійшла до редакції 11.04.2024 р.